

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5379/2561

คณะกรรมการการเลือกตั้งโจทก์ ดาบทำรวจสุดใจ ภาคทองจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 57, ป.พ.พ. มาตรา 448, พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 99, ป.พ.พ. มาตรา 193/30

ย่อ / หลักกฎหมาย

พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องจำเลยในส่วนของคดีอาญาเท่านั้น ไม่เกี่ยวกับการฟ้องเรียกค่าเสียหายในทางแพ่ง แม้คณะกรรมการสืบสวนสอบสวน 2 ชุด จะมีความเห็นแตกต่างกันเกี่ยวกับการกระทำของจำเลยว่าเป็นความผิดหรือไม่ ก็เป็นดุลยพินิจในการพิจารณาพยานหลักฐานเท่าที่คณะกรรมการแต่ละชุดรวบรวมได้ แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกาฬสินธุ์และโจทก์ลงมติเป็นเอกฉันท์ว่าจำเลยบริจาการเงิน 5,000 บาท แก่ชุมชนจริง อันเป็นการฝ่าฝืนต่อ พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา 57 (2) เมื่อโจทก์มีคำสั่งให้เลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอกุฉินารายณ์ เขตเลือกตั้งที่ 2 ใหม่ และมีการจัดให้มีการเลือกตั้งตามคำสั่งดังกล่าวแล้ว โจทก์ย่อมมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายในการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่จากจำเลยได้ โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าจำเลยจะได้รับโทษทางอาญาด้วยหรือไม่

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระเงิน 537,525 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงิน 537,525 บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ จำเลยให้การและแก้ไขคำให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชำระเงิน 537,525 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับถัดจากวันฟ้อง (ฟ้องวันที่ 25 ธันวาคม 2556) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ยกคำขอให้จำเลยใช้ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความแทนโจทก์ จำเลยอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 4 พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ จำเลยฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังเป็นยุติว่า ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ประกาศให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอกุฉินารายณ์ เขตเลือกตั้งที่ 2 ในวันที่ 14 มีนาคม 2547 และผลการรวมคะแนนเลือกตั้งปรากฏว่าจำเลยได้รับคะแนนเลือกตั้งสูงสุด แต่มีผู้ร้องเรียนว่า เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2546 จำเลยกระทำการเพื่อจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ลงคะแนนเลือกตั้งแก่จำเลย โจทก์พิจารณารายงานการสืบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ตลอดจนพยานหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบกันแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า จำเลยกระทำการตามที่ถูกร้องเรียน อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 และมีมติเป็นเอกฉันท์สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของจำเลยเป็นเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่มิคำสั่ง และให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอกุฉินารายณ์ เขตเลือกตั้งที่ 2 ใหม่ รวมทั้งดำเนินคดีอาญาแก่จำเลย องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์จัดให้มีการเลือกตั้งใหม่เมื่อวันที่ 12

กันยายน 2547 มีค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้งใหม่เป็นเงิน 537,525 บาท ในส่วนคดีอาญา พนักงานอัยการจังหวัดกาฬสินธุ์มีคำสั่งไม่ฟ้องจำเลยเนื่องจากพยานหลักฐานไม่พอพ้อง องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์มีหนังสือแจ้งให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายในการจัดการเลือกตั้งใหม่ภายใน 15 วัน นับถัดจากวันที่ได้รับหนังสือ จำเลยได้รับหนังสือแล้วเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2556 แต่ไม่ชำระ คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยประการแรกว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องหรือไม่ จำเลยฎีกาว่า คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนชุดหลังที่โจทก์แต่งตั้งมาจากผู้ใต้บังคับบัญชาของโจทก์เอง โจทก์ย่อมชี้แจงได้โดยการให้คุณให้โทษแก่คณะอนุกรรมการชุดหลังได้ ย่อมไม่มีความเป็นกลางหรือไม่เที่ยงธรรม ส่วนคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนชุดแรกเป็นบุคคลภายนอกไม่มีส่วนได้เสียกับผู้ใดให้ความเห็นว่า จำเลยไม่มีความผิด ให้ยุติเรื่อง ถือว่าโจทก์มีพยาน 2 ชุด ให้การแตกต่างกันในสาระสำคัญ ย่อมมีพิรุณสงสัย ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้เป็นคุณแก่จำเลย แม้กระทั่งพนักงานอัยการได้พิจารณาอีกชั้นหนึ่งแล้ว มีคำสั่งไม่ฟ้องจำเลย เมื่อจำเลยไม่ได้มอบเงิน 5,000 บาท แก่คณะกรรมการจัดงานประจำปีเจ้าปู่สามขา โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง เห็นว่า พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องจำเลยในส่วนของคดีอาญาเท่านั้น ไม่เกี่ยวกับการฟ้องเรียกค่าเสียหายในทางแพ่ง แม้คณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวน 2 ชุด จะมีความเห็นแตกต่างกัน ก็เป็นดุลยพินิจในการพิจารณาจากพยานหลักฐานเท่าที่คณะอนุกรรมการแต่ละชุดรวบรวมได้ แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกาฬสินธุ์และโจทก์ลงมติเป็นเอกฉันท์ว่าจำเลยกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา 57 (2) เมื่อโจทก์มีคำสั่งให้เลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอกุฉินารายณ์ เขตเลือกตั้งที่ 2 ใหม่ และมีการจัดให้มีการเลือกตั้งตามคำสั่งดังกล่าวแล้ว โจทก์ย่อมมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายในการจัดให้มีการการเลือกตั้งใหม่จากจำเลยได้ โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าจำเลยได้รับโทษทางอาญาด้วยหรือไม่ คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ภาค 4 ขอบด้วยเหตุผลแล้ว ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยประการต่อไปมีว่า จำเลยต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายในการจัดการเลือกตั้งใหม่หรือไม่ จำเลยฎีกาว่า จำเลยไม่ได้มอบเงิน 5,000 บาท แก่คณะกรรมการจัดงานประจำปีเจ้าปู่สามขา พยานจำเลยเป็นประจักษ์พยานโดยตรงมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากกว่าพยานโจทก์ซึ่งเป็นพยานบอกเล่า เห็นว่า โจทก์มีนายเฉลิม ผู้ไปร่วมงานเป็นประจักษ์พยานเบิกความยืนยันว่า มีผู้บริจาคเงิน 2 คน คือ นายประเสริฐและจำเลย และมีนายสุปัน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 11 กับนายประมวล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสามขา เบิกความสนับสนุน ซึ่งทั้งสองคนเป็นกรรมการจัดงานและอยู่ในงานนั้นด้วยยืนยันว่า ได้ยินเสียงพิธีกรประกาศว่า นายประเสริฐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกาฬสินธุ์บริจาคเงิน 15,000 บาท และจำเลยบริจาคเงิน 5,000 บาท โดยมีนางสมภาร กำนันตำบลสามขา เป็นตัวแทนรับมอบ สอดคล้องต้องกันกับคำเบิกความของนายเฉลิม นอกจากนี้โจทก์ยังมีสำเนาบัญชีรายรับรายจ่ายงานเจ้าปู่สามขา มาประกอบ ส่วนพยานจำเลยมีนางสมภาร นายบุญส่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสามขา และนายควบ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 เบิกความว่า นายประเสริฐกล่าวเปิดงานและมอบเงินบริจาคแก่นางสมภารโดยไม่ได้พูดถึงจำนวนเงินที่บริจาค แต่บัญชีรายรับรายจ่ายงานเจ้าปู่สามขา มีข้อความระบุในรายการบริจาคทั่วไปว่า นายประเสริฐบริจาค 15,000 บาท และจำเลยบริจาค 5,000 บาท ซึ่งนายบุญส่งตอบคำถามค้านนายโจทก์ยอมรับว่า พยานเคยเห็นบัญชีรายรับรายจ่ายดังกล่าว โดยผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 17 นำามอบให้ชาวบ้านทุกคนและคณะกรรมการจัดงานทุกคนจะได้รับเอกสารดังกล่าวด้วย ดังนั้น ที่จำเลยนำสืบว่านายประเสริฐกล่าวเปิดงานและมอบเงินบริจาค

แก่นางสมภารโดยไม่ได้พูดถึงจำนวนเงินที่บริจาคจึงไม่น่าเชื่อถือ ทั้งยังไม่ปรากฏว่ามีใครคัดค้าน เอกสารดังกล่าวตั้งแต่แรกว่าไม่ถูกต้อง ส่วนนายควบตอบนายโจทก์ถามค้านว่า ในวันเกิดเหตุ พยานทราบว่าจำเลยมีเป้าหมายที่จะลาออกจากตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาขาม เพื่อไปลงรับสมัครเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ อำเภอกุฉินารายณ์ เขตเลือกตั้งที่ 2 ซึ่งเจือสมกับพยานหลักฐานโจทก์ที่ว่าจำเลยกระทำการเพ้อเจ้อใจผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งให้ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่จำเลย ซึ่งอยู่ในช่วงเวลา 60 วัน ก่อนครบวาระสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งจะครบวาระในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2547 พยานหลักฐาน โจทก์ที่นำสืบมามีน้ำหนักมากกว่าพยานหลักฐานจำเลย ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า จำเลยบริจาคเงิน 5,000 บาท แก่ชุมชนสามขาจริง การกระทำของจำเลยเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา 57 (2) เมื่อโจทก์มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของจำเลยภายหลังวันลงคะแนนและจำเลยที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้รับการเลือกตั้งใน เขตเลือกตั้งนั้น โจทก์จึงมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ตามมาตรา 96 วรรคท้าย นอกจากนี้ มาตรา 99 บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า ให้ผู้ที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนั้นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย ตามจำนวนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ซึ่งต้องไม่เกินค่าใช้จ่ายในการให้มีการเลือกตั้งใหม่ เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่า มีค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้งใหม่เป็นเงิน 537,525 บาท จำเลยจึง ต้องรับผิดชอบเงินจำนวนดังกล่าวแก่โจทก์ ซึ่งเงินที่ได้ขดใช้ให้ตกเป็นของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการเลือกตั้งใหม่นั้น ปัญหาประการสุดท้ายมีว่า คดีโจทก์ขาด อายุความหรือไม่ จำเลยฎีกาว่า คดีนี้เป็นคดีแพ่งอันมีมูลความผิดทางอาญา จึงเป็นคดีละเมิด มีอายุความ 1 ปี นับแต่วันทราบเหตุให้รับผิดชอบและทราบผู้ต้องรับผิดชอบ แต่โจทก์ยื่นฟ้องจำเลยเมื่อเวลา ผ่านไปกว่า 9 ปีเศษ คดีโจทก์ขาดอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448 วรรคหนึ่ง เห็นว่า คดีนี้ไม่ใช่คดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา แต่เป็นการเรียกร้องให้จำเลยชดใช้ ค่าเสียหายเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งใหม่ เป็นการใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา 99 วรรคหนึ่ง ซึ่งไม่มีกฎหมายบัญญัติ ไว้โดยเฉพาะ กรณีจึงต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/30 ที่ กำหนดให้มีอายุความ 10 ปี หาใช่อายุความ 1 ปี นับแต่วันรู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำผิด แต่อย่างใดไม่ เมื่อโจทก์จัดให้มีการเลือกตั้งใหม่เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2547 และฟ้องคดีเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2556 ยังไม่เกิน 10 ปี คดีโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 4 วินิจฉัยมานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

กฤษฎี เยพิทักษ์ · ญัฐชัย ไวยภาษจिरกุล · สุพจน์ กิตติรักษนนท์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/5379/2561>